

Fantómové

byvoly v Luabe

UNIKÁTNE MOZAMBICKÉ SAFARI

Zatiaľ čo niektoré časti Mozambiku sa môžu pochváliť slušnou hustotou fauny, iné si od človeka vyžadujú odriekanie a bojovnosť, ak chce prísť do kontaktu so zriedkavou a veľmi nedôverčivou zverou...

*Rovnako ako oheň
v buši nezvítazi nad
zeleným peklom,
Marcov a Savalov talent
nezdolá smolu.*

Je skoré popoludnie 1. septembra 2009 a po dlhotrvajúcom transfere z mesta Beira, kam sme včera prileteli, prichádzame do tábora Luabo v provincii Zambézia. Uvítá nás personál správy a tím stopárov. Po tejto zoznamovacej procedúre náš portugalský hosťiteľ, ktorý nás až doteraz sprevádzal, oznámi, že sa s nami naobeduje a hneď potom sa vydá na cestu do Quelimane, kde povedie slonie safari. A tak všetku zodpovednosť za plánované safari na byvola pre lovca Jeana-Louisa zverí organizátorovi cesty Yannovi Legrandovi, zakladateľovi a sprievodcovi agentúry Esprit Migrateur. Ešte nás stihne ubezpečiť, že nám nebude nič chýbať, a je preč. Zvyšok dňa venujeme kontrole zbraní a spolu so sympatickými hlavnými stopármi Savalom a Marcom aj organizovaniu nadchádzajúcej poľovačky. Naše mozambické lovecké dobrodružstvo sa na ďalšie ráno začína v takej hustej hmle, že by sa dala krájať. Tábor opúšťame na palube vrtošivého offroadu a vzápätí sa pred nami otvára roz-

Odchod na bivakovanie na jednom ostrove na rieke Zambezi alias nefalšované stopovanie zveri.

Marco drží steblo trávy, ktorej lísty sú akoby odseknuté. „Byvol...“

Stopy kľučkujú a menia smer, až napokon zmiznú v hustom zelenkavom koberci.

ľahlá, rovinatá krajina s hustou vegetáciou, posiatá početnými, viac či menej vlhkými úvalmi a krovinnatou savanou. Všetko spolu tvorí nádherný celok. Keďže toho roku prišlo obdobie dažďov pomerne neskoro, všade naokolo stále staja hotové moria stebiel, sčasti ešte úplne zelené. Ktorýmkoľvek smerom sa pozrieme, všade praskajú vypaľovacie ohne. Križujeme aj

močaristé územia, pokryté vysokou trstinou a papyrusom. Tých zopár nezarastených priestranstiev bolo vypálených len nedávno, takže tu ešte nerastie ani bylka. Tento biotop sľubuje neľahké chvíle. Na cestičke pri hustom lese Marco káže odstaviť auto a všetkých vyzve, aby sa pripravili. Skupinku odvedie k mŕtvemu ramenu rieky, ktoré vysychá. O niekoľko sto metrov ďalej sa Marco zohne a odtrhne zelené steblo trávy bez vrcholca – na jeho mieste je iba čistý rez. Trávu otrčí smerom k nám a zašepká jediné slovo: „Byvol...“ Stopári s očami upretými k zemi začínajú hľadať ďalšie indicie. Čoskoro hlásia lajno z predchádzajúcej noci a nájdu aj stupaje samotárskeho jedinca. Marco a Savala nás navedú na sledovanie zvierat. Stopy kľučkujú, krúčia sa, menia smer, až sa napokon strácajú v hustom zelenkavom koberci. Zistiť v takejto vegetácii, kadiaľ zviera odišlo, by bol priam hrdinský čin. Po nejakom čase si

POCHYBNÉ SPRAVOVANIE

Málo chleba, málo benzínu

Všetci lovci dobre vedú a pripúšťajú, že poľovačka je nevyspytateľná záležitosť. Už menšie pochopenie však majú pre fakt, že riadenie tábora trpí vážnymi nedostatkami. Tak napríklad vedzte, že už na 4. deň tohto safari nebolo chleba ani iných čerstvých potravín, že benzínu do džípu aj do motorového člna bolo málo, že na 8. deň došiel aj plyn

do sporáka. Pritom máme dôkaz, že Yann Legrand sem už niekoľko dní pred našim odchodom odoslal podrobný zoznam všetkého,

čo treba zaobstaráť, spolu s poukážkou na výplatu potrebnej sumy v hotovosti. Týchto pár príkladov je len zlomkom z množstva negatív nasvedčujúcich, že po organizačnej stránke je tábor v žalostnom stave a správca má čo dobiehať.

Všetko bolo naplánované... Až na to, že nič z toho sa nevykonalo.

stopári musia priznať porážku. Márne sa usilujú vysnoriť ďalšieho byvola. Slnko je už príliš vysoko a nás ovládne vlhká horúčava, ktorá zavelí vrátiť sa k autu. Na sklonku popoludnia sa ešte odvážime na trojhodinový výjazd do otvorenejšieho sektora blízko jedného úvalu. Po byvoloch tu niet ani stopy a po iných cicavcoch takisto nie – ak nerátame kradmú siluetu vodárky bohor, ktorá sa s prichádzajúcou nocou mihne neďaleko nás.

Byvol je neľahký cieľ

Druhý deň je vernou kópiou prvého. Byvolia stopa mizne na kraji nepreniknuteľného trstia a počas päťhodinovej chôdze zahliadneme len dve svine bradavičnaté. Zvierat je tu pomenej. Popoludní sa Yannovi vybaví slová, ktoré vyslovil portugalský sprievodca počas cesty do tábora Luabo: „Nie sme v Južnej Afrike. Poľovanie je tu veľmi náročné. Ak chce človek uspieť, musí sa do toho vložiť naplno.“ A pridá aj tie, ktoré potichu zazneli v zastupiteľskom úrade v Beire, kde sme sa zastavili: „Byvol veru nie je ľahký cieľ...“ Ustarostený sprievodca si zavolá hlavných stopárov. Spoločne nám pripomenú návrh, ktorý sme po príchode dostali od pána Montigna, predstaviteľa Ministerstva vodného a lesného hospodárstva. Spočíval v preskúmaní jedného ostrova na susednej rieke Zambezi, kde by

šance na kontakt so zverou mali byť zaručené. Len za posledné dva týždne tam skolili tri byvolky. Marco a Savala súhlasia, avšak pripomínajú, že podmienky lovu tam budú nepochybne ešte tvrdšie, a to pre rozsiahle močariská, ktoré sú stále pod vodou. Zmena teritória bude znamenať okrem cesty aj dvojdňové bivakovanie na mieste. A tak sa pripraví všetko potrebné, aby sme mohli vyraziť. Na nádejné územie nás majú zaviesť autom a potom člnom. Počas tohto výletu po vode máme možnosť vidieť veľké množstvá krokodílov, medzi ktorými sú aj dva krásne, takmer štvormetrové kusy. Yann navrhne Jeanovi-Louisovi, aby skúsil šťastie pri niektorom z jašterov. Mieriť z pohybujúceho sa plavidla je však náročný úkon – o to viac, že na obrovské jaštery treba strieľať s priam chirurgickou presnosťou. Poľovník napokon prejaví želanie plne sa sústrediť len na zver svojich snov. Pevninu dosiahneme uprostred popoludnia. Montigno sa

○ TÝŽDEŇ NESKÔR

Iné safari, iný priebeg

Jedno safari strieda druhé a pobyty nikdy nie sú rovnaké. Len týždeň po nás bol v Luabe ďalší francúzsky poľovník, takisto klient agentúry Esprit Migrateur, a jeho zážitky sa s našimi nedajú porovnať. Podľa jeho slov prakticky každý deň videl čriedu s 12 až 15 kusmi byvolov, z ktorých jedného skolil bez väčšej námahy. Navyše na tom istom území ulovil aj jedného lesoňa, jednu vodárku bohor, jedného krokodíla a ešte aj hrocha. Jedno safari strieda druhé a nikdy nie sú rovnaké...

Skutočne tu sú... Len škoda, že my sme na ne nemali šťastie.

Na brehoch rieky Zambezi vidíme aj takmer štvormetrové krokodíly.

svojvoľne pasuje za vedúceho skupiny. Nie je nám to príliš po chuti, pretože máme pocit, že naša partia sa doteraz napriek všetkému dobre vyrovnávala s nezdarmi. Narýchlo zhltne pár sardiniiek v oleji a sprievodcovia medzitým podelia maniokové pyré alebo sladké zemiaky. Vydávame sa na cestu. Výpravu tvorí zo pätnásť mužov – stopárov, nosičov a lovcov. Kolóna sa v rytme čľapotu, ktorý vzniká pod desiatkami nôh stúpajúcich do klzkého bahna, vnára do obrovskej trstiny a čo nevidieť v nej mizne. O hodinu a pol prichádzame na miesto, kde máme bivakovať, a ihneď sa uložíme na noc. Cez tento biotop, v ktorom slabí očividne nemajú čo hľadať, pokračujeme ďalej hneď s prvými rannými zorami. Väčšinu času sa brodíme čiernastou vodou, ktorá nám siaha až do polovice stehien, a vždy, keď prechádzame bujným vodným rastlinstvom, znášame nálety nespočetných komárov. Skupina postupuje pomaly. Na jej čele kráča Montigno, napätý na prasknutie, ktorý sa vôbec nestará, či ho nasledujeme. O nejaký čas neskôr spraví chybu a vyplaší samotárskeho byvola. Yann ho ako jediný dokáže identifikovať aj na diaľku približne sto metrov, kde sa zvieratá zvalí do úkrytu. Jedinou možnosťou, ktorá nám dáva nádej

znova ho nájsť, je odrezat' mu cestu sprava. Vieme, že je tam riečna slučka, ktorá zvieratá znemožní únik tým smerom. Táto ďalšia namáhavá posledka je telesne veľmi vyčerpávajúca. Spotený a zablatený Jean-Louis sa napriek svojim 66 rokom nevzdáva, veď splnenie jeho

Čiernastá voda nám siaha do polstehien, otravujú nás mračná komárov a trápi nepriechodný rastlinný múr.

najväčšej túžby je už možno na dosah. Avšak zástupca Ministerstva vodného a lesného hospodárstva opäť preukáže svoju neschopnosť a nechá byvola uniknúť, hoci sú Yann a Jean-Louis už len šesťdesiat metrov od zvieratá. Toto je už priveľa. Yann nariadi okamžitý návrat do hlavného tábora Luabo.

Žiadny vizuálny kontakt

Neznesiteľný pochod cez zamokrené územia nám trval šesť hodín. Teraz musí Montigno nájsť správnu cestu späť, čo sa mu podarí až po troch neúspešných pokusoch. Je rozhodnuté – zvyšných desať dní strávime prečesávaním územia susediacich s našou základňou. Vždy znovu chodíme do terénu, nikdy však nenadviažeme vizuálny kontakt. Obávanému Marcovi sa naopak sedemkrát podarí prísť až k ležisku samotárskych byvolov, ktoré sa systematicky uchylujú do nepreniknuteľných porastov, kde je priam nemožné presne odhadnúť ich polohu. Každé z prenasledovaných zvierat nám však napokon za príšerného dupotu kopýt ufujazdí skôr, než je ktokoľvek z nás schopný uspokojiť ho zamerať. Nedôverčivosť a podráždená plachosť všetkých tunajších zvierat je skutočne pôsobivá. Obaja hlavní stopári sú namrzení a nabádajú poľovníka, aby neváhal skúsiť šťastie ihneď, ako sa mu naskytne príležitosť strieľať na niektorého z týchto fantómov. Jean-Louis celkom pochopiteľne odmieta strieľať len tak. Celý tím si márne láme hlavu, z ktorého kon-

Zamieša sa do toho aj strážca tábora – vykoná pre nás zaklínací obrad.

MNOHÉ NEGATÍVA

Čas na bilanciu

Početné nedostatky, ktoré sa počas nášho pobytu vyskytli, sú nepochybne výsledkom spojenia viacerých negatívnych faktorov. V prvom rade je jasné, že pre oneskorený príchod obdobia dažďov nebolo možné povypaľovať trávu v obvyklom termíne. Neustále ohne, ktorých sme boli svedkami, pochopiteľne neboli najlepším východiskom pre výskyt zveri. Je tiež zrejmé, že na území s rozlohou menšou ako 10 000 hektárov si nemožno

dovoliť nevhodne načasované narušenie miestneho života. Ukázalo sa totiž, že okrem tlaku, aký spôsobuje samotná poľovačka, sem pravidelne miera aj nájazdy pytlakov a vidiečanov. Na tomto teritóriu sa v obdobiach sucha navyše nenachádza žiadne napájadlo ani umelé solisko – rozhodne by bolo namieste považovať nad ich zriadením. Napokon ešte zopakujeme, že oblasť je veľmi riedko zazverená, pričom fauna, ktorá tu žije, je mimoriadne plachá.

Tvorí ju niekoľko samotársky žijúcich byvolov, zopár byvolích čried s nanajvyš dvadsiatimi jedincami na čriedu, niekoľko kusov vodárky jeleňovitej, vodárky bohor, lesoňa a svine bradavičnatej. My sme za celé dva týždne – okrem byvola samotára a málopočetného stáda na 13. deň – videli len tucet sviň bradavičnatých, osem vodárok bohor a jednu vodárku jeleňovitú. Darí sa jedine populáciám krokodílov a hrochov v miestach, kadiaľ tečie rieka.

Napriek svojim 66 rokom sa spotený a zablatený Jean-Louis ani náhodou nevzdáva.

ca ešte máme skúsiť vyriešiť tento problém. Dokonca aj strážca tábora sa do toho zamieša a v jeden večer nás požiada o povolenie zorganizovať rituálny obrad. Počas neho chce poprosiť duchov o pomoc a nasmerovať zbrane k cieľu. Napriek jeho zaklínadlám a „krstu“ guľovníčkovou, ohňom a múkou však nenastane žiadna zmena. Yann nedá na čary a každé ráno vymýšľa nové a nové stratégie.

Odmena za úsilie

Na trinásty deň okolo pol šiestej ráno brázdime buš mimo vyznačených ciest a hľadáme nejaké znaky svedčiacie o prítomnosti zveri, keď nás Marco, sediaci na streche džípu, zaklopkaním prinúti zastaviť. Stopár ihneď zlezie zo svojho bidla a oznamuje, že na ľavej strane je malá črieda byvolov. Nemôžeme uveriť vlastným očiam. Yann sa vytiahne z auta a vylezie na naj-

TVRDÉ SLOVÁ

Zhodnotenie organizátora

„Aj keby som sa akokoľvek snažil, z tejto mozambickej skúsenosti si odnášam viac negatívnych ako pozitívnych dojmov. Mojou chybou bolo, že som nepricestoval na miesto vopred ako prieskumník. Spofahol som sa na to, čo mi hovorili a musím skonštatovať, že mi nepovedali všetko. Od svojich mozambických

partnerov by som bol radšej prijal návrh na zrušenie alebo presunutie safari na iný termín z dôvodu zlého stavu terénu. Ale nič také neurobili. Rozhodol som sa odteraz ponúkať tento pobyt len poľovníkom v nadštandardne dobrej fyzickej a psychickej kondícii, aj to iba pod podmienkou, že terén bude prístupnejší

Úprimný Yann Legrand.

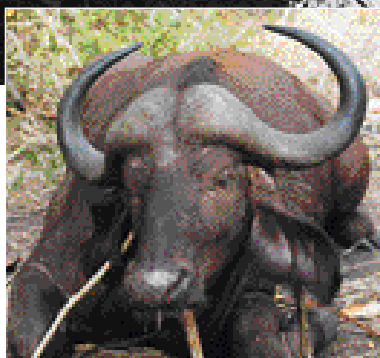
a prehľadnejší. Som si však istý, že dobrodruhovia a milovníci obzvlášť náročných poľovačiek tu môžu nájsť to pravé orechové.“ Radi by sme dodali, že Yann Legrand sa zachoval veľmi čestne a sám si želal uverejnenie tejto reportáže, hoci na nás mohol tlačiť, aby sme si celú vec nechali pre seba...

bližšie termitisko, aby odtiaľ cez hustý opar zanalyzoval situáciu. Nasleduje stručná informácia: v tucte zvierat je viacero byvolíc s mláďatami a najmenej jeden samec, a nie sú ani 300 metrov od nás. Zdá sa, že stádo je pokojné. Panuje úplné bezvetrie. Časť skupiny sa prikrčene blíži k svojmu cieľu. Tváre prezrádzajú napätie. Stádo postupuje smerom doľava. Lovci nájdu úkryt za jedným ter-

To je výhľad! Sprievodca a stopári vylezú na termitisko, aby zhodnotili situáciu a rozhodli, či sa priblížime.

mitiskom. Zvieratá ostanú stát', už nie sú ďalej než 40 metrov. Yann sa narýchlo pozrie cez ďalekohľad, rozťahne trojnožku a zašepká: „Samec, ktorý stojí z profilu a pozerá sa naším smerom. Chod' do toho...“ Jeanovi-Louisovi prekáža rastlinstvo, sprievodca teda skráti trstinu o niekoľko centimetrov. Ozve sa zaburávanie .416 Rigby. Črieda sa rozbehne galopom a samca nechá napospas osudu. Byvol chvíľu skacká na mieste a potom sa tiež pustí do behu, ale len na troch nohách. Hustá vegetácia nám ho nedovolí predbehnúť. Guľka mu podľa všetkého roztrieštila ľavú prednú nohu, ale nepokračovala až k hrudníku. Samec hľadá spásu takých 500 metrov od nás, uchýliac sa čo najhlbšie do hustého krovia. Po dvadsiatich minútach sa opatrne púšťame za ním. Ranené zviera prezradí chrčanie. Marco ho zočí ležiace necelých 10 metrov od nás. Yann sa premiestni do vedenia skupiny. Byvol sa pokúša vstať. Povetrím sa rozľahne druhá a vzápätí aj tretia rana – jedna od sprievodcu, ďalšia od poľovníka. Samec sa skláti na zem a viac nevstane. Ozývajú sa výkriky radosti. Ostatní stopári, ktorí zostali vzadu, teraz pribiehajú dlhými krokmi a čoskoro sú pri nás. Zviera je dosť mladé a trofej nevyzerá byť výnimočná. Úlovok však dozaista nebude o nič horší než tie, ktoré sa sušia v kožiarskej dielni v tábore. No pre Jeana-Louisa je hlavne odmenou za dva týždne mimoriadneho úsilia, ktoré musel preukázať na dosiahnutie svojho sna. Z tohto pohľadu ide o veľkého a plne zaslúženého byvola...

reportáž: Philippe Allery

Áno, je trochu nezrelý, ale predsa len, nie je zaslúžený viac, než ktorýkoľvek „veľký“, ktorého sice zastrelili, ale v skutočnosti nelovili?